

Bácsmegyei Függetlenség

A BÁCSBODROG VÁRMEGYEI ÉS A ZOMBORI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési ár: Egész évre 10 kor., féltre 5 kor., negyedévre 3 kor. Tanítók részére: Egész évre 8 kor., féltre 4 korona. Egyes szám ára 10 fillér.

A lap tulajdonos „Bácsmegyei Függetlenségi és 48-as Párt” megbízásából:
FALCIONE LAJOS.

Felelős szerkesztő:
PINTER GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Erzsébet-körút 13. sz.
Közlemények és előfizetések ide küldendők.
Megjelenik: vasárnap és csütörtökön.

Ostoba dolyfösség.

A mungók Napoleonja, dicsőségesen uralkodó Tisza István gróf, gögös elbizakodottságában és igazán hozzá illő durvasággal „csirkefogók”-nak nevezte a minap mindazokat az érdemes és becsületes hazafiakat, akik nem tartoznak az ő dárdásai közé. Csirkefogó Justh Gyula, a Károlyiak, a Batthyányak, az Eszterházyak, Apponyi, Zichy és a többi, hozzájuk hasonló „söpredék.” Mindenek fölött csirkefogó pedig a dolgozó polgárság, amely csak ágyútölteléknek, adóalanynak és teherviselő baromnak való; egyébként pedig nem méltó arra, hogy a nagy hatalmú mungó urak a sáros cipőjüket hozzá töröljék.

Úgy látszik, nemcsak a pestis és a kolera, hanem az ostoba gög, a fenhéjázó elbizakodottság is ragadós betegség. Mert, ime, a zombori mungók utánozzák dicső vezérüket: az ő szemükben a dolgozó társadalom, az egyszerű, de becsületes polgárság csak fumigálni való szemétnép, csak lenézni való hitvány csöcselék. Senki és Semmi, akiről nem érdemes még csak tudomást sem venni.

Magában véve jelentéktelen és kicsi az eset, mely e reflexziókra ösztönöz, de fölöttébb jellemző; azért érdemes rá pár szót vesztegetni.

Október 6-án tudvalevőleg ünnepet rendezett a hivatalos világ és külön ünnepet rendezett a független polgárság. Amott a hivatalfőnökök által kirendelt tisztviselők vettek részt csupán; emitt pedig kizárólag az adófizető hazafiak és munkások, szóval *maga a nép*. A hivatalos világ ünnepélye külsőleg diszebb képet mutatott, mintha csak maga a nagy ámtó: Potemkin rendezte volna; a polgárság ünnepélye azonban egyszerű volt bár és hivalkodás nélkül való, de az őszinte kegyelet és a tiszta nemzeti érzés megnyilatkozásában messze túlszárnyalta a másikat; tiszteletreméltó volt tehát és mindenképpen érdemes arra, hogy észrevétessek.

Mungó részről azonban kiadták a jelszót, hogy a polgárság ünnepélyéről nem kell tudomást venni; sőt fumigálni és ignorálni kell azt, gögös megvetéssel és szuverén semmibevevéssel; a hiva-

talos mungó lapnak agyon kell hallgatni az egész ünnepélyt; mert hiszen azt csak a „csirkefogók” tömege, a „szemétnép és a csöcselék” rendezte, amely a mai világban se nem oszt, se nem sokszoroz; hiszen nem gérokkban és cilinderben jár, csak egyszerű polgári köntösben; a tenyere nem puha a dologtalanságtól, hanem kerges a munkától; és nem kezel hivatalos hatalmat, csak dolgozik és fárad; az ilyen banda tehát áhítatoskodhatik, áldozhat a kegyelet oltárán, ágálhat és szavalhat, az ő ünnepélye egyszerűen nem számít.

Őszintén mondjuk, hogy ez az ostoba dolyfösség, a polgárságnak ez a nevetségesen buta lenézése, amely a huszadik században immár avult anakronizmus — egy csöppet sem igazat bennünket. Komoly önérzetünk magaságából szánakozva nézünk le rá. De le kellett azt szögeznünk — *emlékezetnek okáért*.

Le kellett szögeznünk, hogy ezek az emberek vak elbizakodottságukban és buta önimádásukban még mindig azt hiszik, hogy csupán a hivatalos világ alkotja az államot és a társadalmat, ami rajtuk kívül van az nem létezik; csak a Hauke Imrékből, a Fodor Mihályokból, a Sztankovits Györgyökből és a többi bürokrata főnökből áll a számbajövő társadalom; ő náluk kezdődik az ember; a teherviselő polgárság pedig csak hitvány bagázs.

Le kellett ezt szögeznünk, mert lesz még ebben az országban más világ is; eljön még az igazi népuralom korszaka, amikor a gögös urak majd nyájasan paroláznak, barátságosan koccinatnak a polgárokkal; amikor a most lenézett páriák „kedves barátaim és tisztelt polgártársaim” lesznek; egyszóval, amikor *észrevesznek* bennünket a mungó urak.

Nem árt akkor, ha a polgároknak eszükbe jut a mai fenhéjázó dolyfösség. S bizonyára eszükbe fog jutni. És a mai fumigálásra akkor adják meg a kellő választ. Csak egy rövid szó lesz az a válasz; kissé drasztikus szó, de olyan, amit a mungó urak megérdemelnek. Az egész mindössze ennyiből áll: *Coki!*

Az október 6-iki gyászünnepély.

Amint előrelátható volt, a zombori függetlenségi és 48-as párt október 6-iki gyászünnepélye — melyet a párt tudvalevőleg ezuttal, a politikai viszonyokra és az ország közállapotaira való tekintetből, a hivatalos világ és az uralmon lévő politikai rendszer híveinek ünnepélyétől elkülönítve rendezett — impozáns módon és a nagy nap emlékéhez méltóan folyt le. A szó szoros értelmében a hazafias polgárság ünnepélye volt ez; amelyet őszinteség és bensőség jellemzett; megkülönböztetésül ama másik ünnepélytől, amit a „farizeusok és írástudók” rendeztek, akiket képmutatásnál egyéb aligha vezetett.

A hazafias polgárság ünnepélye a következőképpen ment végbe:

Már délelőtt féltizenegy órakor megtelt a függetlenségi kör helyisége a függetlenségi párt lelkes tagjaival, akikhez a csonoplyai függetlenségi párt és a bezdáni függetlenségi párt küldöttséggel, a zombori szociáldemokrata párt pedig testületileg csatlakozott. A szomszéd községbeli elvtársak részvételének természetesen rendkívül örvendtünk. A szociáldemokrata párt részvételére vonatkozólag pedig hangsúlyoznunk kell ezen a helyen, hogy mi azt nemcsak azért tartjuk örvendetesnek és értékesnek, mert a szociáldemokraták megjelenésükkel a résztvevők számát és ezzel az ünnepély sikerét emelték, hanem örvendetesnek és értékesnek tartjuk azért is, mert kétségtelen bizonyítéka ez a tény annak, hogy a szociáldemokraták nemcsak az országos politikai küzdelemben fegyverbarátaink, hanem magyar mivoltukhoz hiven, a hazafias érzésben és a nemzeti irányzat támogatásában is osztoznak velünk; aminek fontosságát bizonyára minden gondolkodó ember belátja.

Az ekként megszaporodott közönség délelőtt háromnegyed tizenegy órakor menetté alakulva, megkezdte fölvonulását az ünnepély színhelyére. A fölvonulás nemcsak komoly ünnepi méltóságánál, hanem arányainál fogva is impozáns volt. A menet eleje már a Szabadság térre ért, amikor az utója az Erzsébet és Deák Ferenc körút sarkán megjelent. A Szabadság-téren a közönség egyrésze bevonult a karmeliták templomába az ünnepi misére, a másik része pedig a Schweidel-szobor körül sorakozott és ott várta meg a mise végét.

Az isteni tisztelet befejezése után a közönség a Schweidel-szobor körül állott fel. Azután elénekelték a Szózatot; melynek elhangzása után a szónoki emelvényre lépett a kijelölt ünnepi szónok, Lombos Alfréd, a függetlenségi és 48-as párt alelnöke, s nagy szónoki készséggel s folytonos tetszés nyilvánítások és markáns közbeszólások között a következő lendületes beszédet mondotta:

Mélyen t. emléknapot ünneplő közönség!
Valahányszor reánk köszönt az aradi 13

vértanú kivégeztetésének szörnyűségében emlékeztetés gyásznapja, október hatodika, mindig megrendült lélekkel gondolunk az évszázadokon keresztül sírunkat ásó ellenségnek, a vérszopó osztráknak hóhérmunkájára.

Különösen a mióta az aradi katasztrófa felett megnyugodni nem tudó honfiak lelkesedése városunk dicső szülöttjének, Schweidel József vértanúnak délceg alakját ércebe öntette, nem mulhatik el október hatodika a nélkül, hogy meg ne koszorúzzuk annak a szobornak talapzatát, mely 13 magyar hősnak bár megrendítő, de mégis dicső sírba szállását hirdeti:

S ha majdan Schweidel József Aradon feltalált hamvait hozná haza a város polgárságához tartozó kötelesség érzet s a soha meghajolni nem tudó csontokat itt a szülőföldön, talán a szobor talapzata alatt pihenni tudnók, vajjon fokozhatná-e kegyeletünket a vértanúnak önhalmvai felett lebegő lelke?

Lehet, hogy amíg a független polgárság már ügyis mélységes kegyeletét nem fokozná, de *megszentelné* a vértanúnak hazajáró lelke; addig felelősen *talán* azoknak szunnyadó lelkiismeretét is, kik mintha csak külső látszaton ünnepelnék a Bécs akaratjából kivégzett vértanuk gyászos emlékezetét.

Mert mi tagadás benne, szemfényvesztésnek véthetjük sokaknak Schweidel szobrához való felvonulását itt, és október 6-ikának hivatlanok által való megünneplését az egész országban akkor, midőn egészen más törekvések szolgálatában állanak, mint a melyenekért vértanú halált haltak Schweidel József és hős társai.

Az ideál, az eszme, a miért az aradi vértanúk golyók elé és bitófák alá állottak; a népjogok kiterjesztése és a haza szabadsága volt.

S vajjon nem a legerkölcstlenebb kép-mutatást látjuk e abban, ha a Tisza István zsar-noki hatalmának árnyékában meghuzódó császári szolgák a népjogok és szabadság hős martirjai dicső emlékének kegyeletet szinlelnek akkor, midőn bálványuk, Tisza István, a vértanúk kitartásával küzdő ellenzéknek küzdelmét golyók és akasztófák emlegetésével iparkodott megállítani s a jelenben de fakto is golyók elé állítja azt a népet, mely az aradi vértanúk kitűzött céljairól: a népjogok kiterjesztése és a demokratikus Magyarország megteremtéséért küzd?

Félreállva tehát a kép-mutatás miazmáival teljes környezetből, magunk körében áldozunk az aradi hősök emlékének, hogy teljes tisztaságban tartsuk meg hazafias lelkünket, mely dicső elődeink elszántságával őszintén küzd a vértanúkat követelő magasztos célért, a magyar nép önrendelkezési jogáért.

Mert hát, mélyen tisztelt ünneplő közönség, ismét 1848 előtti időköt élünk. A kiváltságos alkotmányának megváltoztatását követelték akkor, az osztráyparlament megszüntetését kívánjuk most; az alkotmány sáncainak szélesbitéséért küzdtek elődeink, az alkotmány megerősítését célzó választójogi reformért küzdünk mi.

A cél tehát ugyanaz, csak a küzdőfelek taborában történt változás és sajnálatos erő-elitolódás, mert megszorodtak az idegen hatalmat szolgáló önző császáriak s megfogytak a hazáért senyvedő önzetlen, lelkes honvédek. 1848 előtt csak Bécs volt ellenségünk, most nemzetünk ügye ellen fordultak önfiai s osztrák érdekek szolgálatába szegődtek a Tisza István vezérlete alatt összesereglett pártos zsoldosok.

Hatalmi vágy és rendjelhullás, nemesítés és bárósítás, címek osztogatása és anyagi haszon támlorítá el önvéreteinket s árulás nyitotta meg Bécs törekvései előtt az országháznak az ellenzék által hős elszántsággal védett várát. Alkotmányunk, igazi sajtó- és gyülekezési szabadságunk most már nincsen. A 48 előtti idők bécsi „administratorai“ kormányozzák a törvényhatóságokat. Rendőri erőszak üli orgiáit széles e hazában.

A császáriak és pártos zsoldosok által elfoglalt parlamentnek romjai nem nyújtják már nekünk az erős várnak biztonságát. A törvényeknek a hatalmasok előtt kötelező erejük nincsen. Immáron kiverve száguldhatjuk be ezer veszély közt az országot és hordhatjuk körül a lelkesítésnek véres kardját, hogy

összetoborozzuk a mezei hadakat, melyekkel döntő ütközetre készülünk fel.

S a vértanúk emlékének legmértőképpen áldozunk ma, ha nem csak szertefoszlott alkotmányunk visszaküzdésére teszünk szent fogadalmat, de arra gyűjtjük erőinket, hogy pártkülönbség nélkül küzdjünk a vértanúk által is kitűzött cél, a demokratikus Magyarország kiépítéséért, hogy ezzel megteremtjük a népparlamentet s vele hazánk függetlenségét.

Polgártársak! A küzdelem nehéz, de ha honszerelmünk lángja ég, meggyőzzük Bécset és a szolgálatában álló labancokat, mert megfogya bár, de törve nem, él még nemzet e hazán, mely becsületes választójog birtokában megmutatja majd félelmetes erejét s melynek még vannak fiai, kik szembe néznek a veszélyek ezreivel is.

Koszorúletétel.

Te dicső vértanú! Gondolatban a mai napra megnyílt sirotok előtt állva, fogadjuk, hogy minaddig meg nem nem nyugszunk, míg Bécs újkori cselédjeit, a Tisza—Lukács maffiát bele nem taszítjuk a pusztulásnak sírjába s ki nem küzdjük a demokratikus Magyarország sziklaszilárd alkotmányát.

Zúgó tapsvihar és lelkes éljenzés kísérte a kemény hangú, de szívből fakadó őszinteségével és megkapó igazságával nagy hatást tett beszédet; azután föllépett a pódiumra Székely József, a szociáldemokrata párt megbízott szónoka, hogy pártja nevében megkoszorúzza a vértanú szobrát. Kísérő beszédében Székely a szociáldemokratáktól megszokott bátor és markáns szókimondással ostromozta a mai tatáruralmat és meleg hangon apostrofálta a demokratikus eszmékért küzdő hazafiakat. A vértanúra vonatkozólag élénk tetszés mellett jelentette ki, hogy a szociáldemokraták, akik a világszabadságért is küzdenek, tisztelettel és megbecsüléssel adóznak ama nagy férfiak emlékének, akik a népjogokért és a haza szabadságáért szenvedtek vértanúhalált.

Székely után Klapetz György, ugyancsak a szociáldemokrata párt nevében bunyevác nyelven mondott lelkes beszédet, amely kemény igazságaival nagy hatást tett a bunyevác nyelvű polgárokra.

Záradéku a közönség elénekelte a Himnusz s ezzel az ünnepély véget ért és a függetlenségi párt tagjai, emelkedett hangulatban, bevonultak a függetlenségi körbe.

A hivatalos ünnepély.

A hivatalos világ által rendezett gyász-ünnepély a függetlenségi párt ünnepélye előtt folyt le. Délelőtt 9 órakor a hatóságok és hivatalok képviselői ünnepi misét hallgattak a plébánia templomban. Azután hosszú és díszes menetben a Schweidel szoborhoz vonultak. Hosszú volt a menet és szép számú a közönség, mert részt vettek benne a polgári fiú és leány iskolák, a főgimnázium és a felső kereskedelmi iskola növendékei, akik az ünneplők túlnyomó részét alkották. A többi résztvevő a tisztviselői és hivatalnoki karból került ki; független állású polgár nem volt összesen húsz se.

A szobornál a kaszinó dalárda elénekelte a Szózatot, azután Rác Soma főgimnáziumi tanár és igazgató helyettes mondott nagy gondal kidolgozott, szépen kicsiszolt és szónoki pózzal, mondhatni színpadi modorban előadott pathetikus beszédet. Csak úgy ömlött a szájából a hazafias frázis; s aki a viszonyokkal nem ismerős, az talán azt hihette volna, hogy valami lelkes hazafi szónokol. Végül azonban kibújt a zsákól a mungó. Azt szavaltá ugyan Rác úr, hogy a vértanuk vére még sem omlott hiába, mert ime, a szabadság most is él Magyarországon, él és napról-napra gyarapszik. (Pedig mi úgy tudjuk, hogy a szabadságot szuronyok hegyére tűzték és rendőrállamot

csináltak Magyarországból Rác úr ék gazdái). Záradéku megeresztette azt a frázist az ékeszavú szónok, hogy: „A hazáért mindent föl kell áldozni, de a hazát semmiért.“ (Csak a húsosfazékért, úgy-e?)

A szónoklat után a koszorúk letétele következett. Majd az iparos dalárda elénekelte a Himnusz; azzal véget ért az ünnepély, s robotjukat elvégezvén, — „haza mentek a legények“.

HIREK.

A huszas bizottság ülése. Mint értesülünk, a városfejlesztési és beruházási feadatokkal megbízott huszas bizottság hétfőn, október 7-én ülést tartott Hauke Imre polgármester elnöklété alatt, (miután a bizottság elnöke, a főispán, még szabadságon van.) A bizottság foglalkozott azokkal a nyilatkozatokkal, melyeket a megvételre kiszemelt telkek tulajdonosai, a múlt ülésből hozzájuk intézett kérdésekre nézve betérjesztettek. A függetlenségi kör ajánlatát, (mely szerint az Erzsébet körúton lévő házát és 1404 négyzetméter telkét a városnak 80 ezer koronáért eladni kész, úgy, hogy ebből 40 ezer koronát a vétel megkötésekor lefizet, 40 ezer koronával pedig egyelőre adós marad a város, illetőleg ilyen összegű jelzálog terhet átvessz) mint valamennyi ajánlat között feltétlenül a legelőnyösebbet, vita nélkül, egyhangulag elfogadta és a közgyűlésnek elfogadásra ajánlja a bizottság, azzal, hogy erre a nagy telkekre építsék a két polgári és a felső kereskedelmi iskolát. Hasonlóan elfogadták és elfogadásra ajánlják Henneberg Sándor ügyvéd ajánlatát, mely szerint a tulajdonát képező, úgynevezett Pokol korcsmát, 55 ezer koronáért eladja a városnak; (tudvalevőleg ide akarják építeni a rendőrség helyiségeit). Szintén elfogadták és elfogadásra ajánlják dr. Lallosevits János ügyvéd ajánlatát, mely szerint a honvéd laktanyával szemben lévő telkét 60 ezer koronáért eladja a városnak; (erre a telkekre tervezik a tűzoltók laktanyáját). Határoztak a színház-helyre vonatkozólag is; de ez a dolog még a telektulajdonosokkal való alkudozások stádiumában van; noha a bizottság a maga részéről már kimondta a végső szót. Elhatározták azt is, hogy a beruházási előleges kiadásokra kontemplált 300 ezer koronás függő kölcsönt helybeli pénzintézetből veszik föl; a részletekre nézve azonban ezúttal még nem döntöttek.

Fernbach Károly beszámolója. Zentáról jelentik: Fernbach Károly, a zentai kerület képviselője, legközelebb nagyszabású népgyűlés keretében, beszámolót fog tartani. A beszámoló idejét úgy fogják megállapítani, hogy azon a szövetkezett ellenzék intéző bizottságának több tagja, s a képviselők igen nagy számmal vehessenek részt.

Változások a vármegyei tisztikarban. Bácsbodrog vármegye tisztikarában — és pedig a vezető állásokban — nem sokára nagy változások lesznek. Kitűnően informált helyről alapos értesítést kaptunk ugyan a dologról, de egyelőre nem tartjuk opportunusnak és időszzerűnek hozzászólni.

Kitüntetés. A m. kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszterium Temunovich József zombori róm. kath. elemi népiskolai igazgató-tanítónak a népnevelés terén kifejtett ügybuzgó működéséért évi 200 korona fizetés jellegével bíró személyes pótlékot utalványozott.

Közgyűlés. A szabadgondolkodók Voltaire Egyesülete Zomborban 1912. október 13-án — Ferrer halála napján — délelőtt 1/2 12 órakor az Elite kávéházban tisztújító közgyűlést tart amelyre a tagokat tisztelettel meghívom. Pataj Sándor elnök.

Népgyűlés a háború ellen. A szociáldemokrata párt zombori szervezete vasárnap délelőtt féltíz órakor látogatott népgyűlést rendezett, hogy tiltakozzék a háború ellen. A gyűlésen heves kifakadások és erős érvek hangzottak el a hódító politika ellen, amely a népet szenvedésekbe, bajokba, nyomorúságba és szerencsétlenségbe sodorja, noha nekik semmi érdekük abban, hogy egymás leigázására segítséget nyújtsanak. A népgyűlés határozati javaslatot fogadott el, mely határozottan tiltakozik az imperialisztikus politika jelszavával és a haza érdekének hangoztatásával kezdeményezett drága, veszélyes és embertelen katonai kalandok ellen.

Popovics Sebó a levéltárosok elnöke. A *Levéltárosok Országos Egyesülete*, vasárnap Budapesten megalakult, s elnökévé Popovics Sebó, bácsbodrogmegeyi főlevéltárost és tb. főjegyzőt választotta meg.

Frigyes főherceg Apatinban. Mint Apatinból írják, az apatini veterán-egyesület védnökéül kérte fő Herceget; aki a kérelmet teljesítette, a védnökséget elvállalta és kilátásba helyezte, hogy még e hó folyamán ellátogat Apatinba. A kilátásba helyezett megítélés nagy örömet okozott az érdekeltek körében és a főhercegi vendég ünnepélyes fogadására nagy előkészületeket tesz úgy a veterán-egyesület, mint az előjáróság és a többi hatóság is.

Megjutalmazott gazdaköri jegyzők. A Bácsbodrog vármegyei „Gazdasági Egyesület” igazgató-választmánya október hó 6-án tartott ülésében 50—50 korona tiszteletdíjat szavazott meg 8 gazdaköri jegyzőknek több éven át tanúsított szorgalmukért és eredményes munkálkodásukért. A megjutalmazott jegyzők a következők: Borsz Jenő s. jegyző Bátmonostor, Czirfusz János tanító Bezdán, Roth Ádám kántor-tanító Csávoly, Hamann János tanító Dunacséb, Noll József szövetk. könyvelő Kerény, Toszity Milivoj tanító Óker, Posch Gottlieb tanító Ujsóvár, Hahn Fál tanító Vaskút. A megjutalmazott jegyzőknek tiszteletdíjukat elismerő levél kíséretében küldi meg az elnökség.

Hatezer korona fizetés községi orvosoknak. Magyarországon bizonyára páratlanul áll az az áldozatkészség, amit most három dúsgazdag bácskai község a közegészségügy érdekében és különösen a gyermekhalandóság csökkentése céljából tanúsított. Zsablya, Boldogasszonyfalva és Csurog községek ugyanis elhatározták, hogy községi orvosaik fizetését — amely eddig 3000 korona volt — 6000 koronára fölemelik, azzal a kikötéssel, hogy az orvosok a hét éven aluli gyermekek gyógykezelését ingyen tartoznak teljesíteni. A községek képviselő testületeit az a tapasztalás vitte rá erre az okos és humanus határozatra, hogy a gyermekhalandóság azért olt oly megdöbbentő arányokat, mert a nép csupa takarékoságból rendszerint nem hív orvost a beteg gyermekekhez, vagy csak akkor hív, amikor már késő. Meg kell itt jegyeznünk, hogy Zsablya községnek két orvosa van, s így a község tisztán az orvosok fizetésére évenként 12 ezer koronát áldoz. A derék tett nem szorul dicséretre, de utánzása bizonyára kívánatos volna éppen ebben a mi szerencsétlen országunkban, ahol a kalál kaszáján kívül a kivándorlás is ijesztően pusztítja a lakósságot, s ahol — Széchenyi István gróf szavai szerint — „úgyis oly kevesen vagyunk, hogy még az apagyilkosnak is meg kellene bocsátani, csak hogy ne kevesbedjünk”.

Az Arena Mozi megnyitása. Az Arena Mozi Zrínyi-utcai palotájának ünnepélyes megnyitása október hó 9-én, szerdán este ment végbe, Sipos Ferenc zenekarának közreműködésével, s nagy és díszes közönség jelenlétében. Mostantól fogva mindennap lesznek előadások, a hétfői nap kivételével. — Az Arena Mozi a budapesti Uránia tudományos színház tagjainak sorába lépett, s mint ennek fiókintézménye, a teljes Uránia műsort megkapja; s így jelentős szerepet fog betölteni a kulturintézetek sorában.

Napfogyatkozás. Egy kicsit komikusan hangzik most, amikor már hónapok óta elfogyott a nap, de tény, hogy ma, október hó 10-én napfogyatkozás lesz, melyet mi is megfigyelhetünk, ha egyáltalában látható lesz a

nap. A fogyatkozás délelőtt 11 óra 57 perckor kezdődik és délután 5 óra 15 perckor ér véget. A fogyatkozás 12 óra 58 perctől 1 óra 13 perckorig lesz teljes.

Tagosítás. Apatin község lakosságának jelentékeny része törvényes lépéseket tett az iránt, hogy a község határában szétszórva fekvő földek tagosíttassanak. Ebben az ügyben a törvényszék kiküldöttje a múlt szombaton helyszíni tárgyalást tartott, amikor az érdekeltek nagy többsége a tagosítás mellett foglalt állást.

Henrik herceg Tokióban. Amidőn Henrik porosz herceg, a német császár öccse, Tokióban ünnepélyes fogadtatás közepette partra szállott, a német nagykövet és a szolgálatára kirendelt japáni előkelőségek fogadták. A japán öböltől, a császár palotájáig külön vonat vitte a magas vendéget és kíséretét, melynek nagytermes kocsjában frisítőket szolgáltak föl. A herceg azonban csak kávét kért, amelynek kitűnő zamata orrát megütve, így szólott a balján ülő Omuro gróf japán kereskedelmi miniszterhez: Ugyebár ez a Didal kávé, kegyelmes uram? Igen, Felső, válaszolt a gróf, aki különben, még azt is közölte a herceggel, hogy Japánban a törvényhozás rendelte el, hogy csak Diadal kávé szabad inni, mely a legjobb kávék keveréke és a tulajdonos saját módszere szerint olyképen van konzerválva, hogy ízet és zamataját évekig megtartja. Csak zárt csomagban a két elefánt védjeggyel valódi. Minden jobb fűszerkereskedésben kapható.

Az üggető verseny eredménye. Mint lapunk múlt számában jelentettük, a Bácskai Üggetőverseny Egyesület október 4-én és 6-án tartotta meg szokásos üggető és távhajtó versenyét. A látogatottságot a minimumra szállította le a rendkívül kedvezőtlen időjárás. A verseny eredménye különben a következő:

Első nap.

I. Megnyitó verseny. Első: Zobnaticai ménes Mumiusza. Második: Kamendini ménes Enyémje. Harmadik: Geyer Henrik Bélája.

II. Bácskai díj. Első: Kamendini ménes Dudás és Vonderje. Második: Geyer Henrik és zobnaticai ménes Kálmán és Biancája.

III. Budapesti díj. Első: Bárány Uray János Marie Rose és Paripása. Második: Dr. Wildman Mátyás és Rausch Alfréd Dicső és Dacosa. Harmadik: Kamendini ménes Dada és Dudása. Negyedik: Román M. és zobnaticai ménes Deputy Boy és Kócsagja.

IV. Egyleti díj. Első: Román M. Grille-je. Második: Kamendini ménes Erélye. Harmadik: Bárány Uray János Gyimes II-je. Negyedik: Geyer Henrik Keringője. Ötödik: Zobnaticai ménes Lurkója. Hatodik: Szemző Gyula Avalája.

V. Mezei juhkerdíj. Első: Geyer Henrik Karkán és Katinkája. Második: Szemző Károly Harry Lumps III. és Bálványja.

VI. Miniszteri díj. Első: Szemző Gyula és Rocheim Zsiga Avala és Böskéje. Második: Dr. Willman Mátyás és Rausch Alfréd Dicső és Dacosa.

Második nap.

I. Zombori díj. Első: Zobnaticai ménes Mumiusza. Második: Román M. Grille-je. Harmadik: Kamendini ménes Enyémje. Negyedik: Geyer Henrik Keringője. Ötödik: Szemző Gyula Avalája.

II. Telecskai díj. Első: Bárány Uray János Marie Rose és Paripása. Második: Zobnaticai ménes Kócsag és Biancája. Harmadik: Szemző Károly Harry Lumps III. és Bálványja.

III. Boglárdi díj. Első: Román M. Grille-je. Második: Román M. Duputy Boja. Harmadik: Kamendini ménes Erélye. Negyedik: Bárány Uray János Gyimes II-je. Ötödik: Geyer Henrik Keringője.

IV. Vigaszverseny. Első: Dr. Wilman Mátyás és Rausch Alfréd Dicső és Dacosa. Második: Zobnaticai ménes Kócsag és Biancája. Harmadik: Szemző Károly Harry Lumps III. és Bálványja.

V. Távhajtás. Első: Lipcsey Zoltán Siesse. Második: Szemző István Ladysmith és Schuvichs-a. Harmadik: Szemző István Schuvichs-a. Negyedik: Szemző István Duncija.

VI. Mezőgazdák kettesfogató versenyje. Első: Schneider Jakab (Hódság) fogata. Második: Milits Ilia (Zombor) fogata. Harmadik: Nikolits György (Zombor) fogata.

Szarvasmarha díjazás Zomborban. A Bácsbodrog vármegyei „Gazdasági Egyesület” folyó hó 6-án Zomborban pirostarka szarvasmarha díjazást rendezett. — A nagybőrmű anyag bemutatásában a kedvezőtlen időjárás akadályozta a gazdákat. Be lett mutatva 15 tehén, 7 üsző, 3 borjú és 4 bika. — Ki lett osztva 290 korona államdíj. A zombori gazdasági felügyelőség által rendelkezésre bocsátott államdíjakat a bíráló bizottság a következőknek ítélte oda: Üszők után: II. díj Jerkovic Péter Zombor 60 kor., III. díj Farcsetics János Zombor 50 kor., V. díj Kolarits Tivadar Zombor 20 kor. — Tehenek után: I. díj Szevansev Gyura Zombor 50 kor., II. díj Farcsetics Sándor Zombor 40 kor., III. díj Rajkovits Miklós Zombor 30 kor., V. díj: Masirevity Milan Zombor, Kolarity Tivadar Zombor, Csonity Radoszlav Zombor és Farcsetics János Zombor 10—10 kor.

Közgazdaság.

A debreceni magyar szab. lópatkógyár.

Megvallom, nem röstellem nyilvánosan bevallani, hogy rövid idő előtt még nem tudtam a debreceni patkó gyár létezéséről. És ezen vallomásban sok igazság foglaltatik, mert hogy én, a laikus jogász, nem tudtam róla, még menthető, de hogy mások, akiket illet, nem vesznek róla tudomást, az csak a mi hazai ipar- és kereskedelmi viszonyainkat jellemzi. De erről majd lejjebb elmélkedhetünk, most térjünk át a gyárra, melyet a debreceni máv. főnök, életnagyságú képe az állomás szemlézete által rendezett leleplezési ünnepélye alkalmából, — melyen a ref. püspök is megjelent — alaposan megtekinteni alkalmam volt, s a gyár igazgatója Érczy Kálmán úr, szíves és lekötelező kalauzolása után alkalmam volt meggyőződni arról, hogy mi szegény nemzet vagyunk, a mi érdekeinket mi magunk sem védjük s az általános gazdasági pangás okainak szanálására nem is törekszünk. Valóságos csoda, hogy ennyink is van, mert hiszen a mi gyáraink legnagyobb része — talán a szeszgyárakat kivéve — küzd és küzd.

A debreceni szab. lópatkó gyárat Érczy Kálmán gépészmérnök, jelenleg a gyár igazgatója, 2—3 évvel ezelőtt, mint egyéni cég alapította Debrecenben, Hatvan-u. 53. sz. alatt e célból berendezett háztelkén, hol 30 férfi munkás és megfelelő személyzet volt alkalmazva. Ezen gyári vállalat 1910. december 14-én részvénytársasággá alakult, mivel rövid időn belül a tapasztalás bebizonyította, hogy a vállalatnak jövője van és a vállalat hivatva van a külföldi behozatalt kiszorítani, mert hiszen a gyártmány minősége minden külföldi hasongyártmánynál jobb, s így külföldi kivitelre alkalmas. Viszik is.

A részvénytársaság a debreceni vasúti állomás mellett telket vásárolt s egy nagyszabású modern gyárat létesített Érczy Kálmán gépészmérnök tervei szerint, mely nemcsak fölveszi a versenyt hasonló külföldi gyárakkal, hanem azokat fölül is múlja, *házánkban pedig egyedül.*

A gyárban ezidő szerint 220 munkás — köztük egy a kegyesrendi főgimnáziumban érettségit tett fiú — 25 iparos tanonc, 2 művezető, 1 igazgató, 1 mérnök, 2 könyvelő, 1 pénztárnok, 3 felügyelő, 2 raktárnok, 2 szolga, 1 kapus és 1 éjjeli őr van alkalmazva.

Maga a gyár impozáns modern épület s a magyar királyi kereskedelmi miniszter úr most engedélyezte a vasúti iparvágány bevezetését; azonfelül a gyár helyiségei és az egész ipartelep keskeny vágányokkal van behálózva, melyen a praktikus berendezett raktárakba is befut.

Külön épületben vannak az irodai helyiségek, a gyártelepen emelt szép emeletes épületben laknak a főtisztviselők. A gyár csatornázása és vízvezetéke mintaszerű; kimagasló víztornya szép látványt nyújt.

Raktárhelyiségei berendezése a praktikus elveket igazolja, saját telepe szolgáltatja a villanyvilágítást. A gépház, melyben két nyersolaj-motor tartja fenn az üzemet, valóban meglepő egyszerű arányaival, szintisztaságával a

belépőt. Szép s nem mindeütt látható látványt nyújt a gépteremben üzemben levő 180 különféle gép, melyekkel az Érczy féle szab. lópatkókat, csizma patkókat és patkósarkokat gyártják. Ugyancsak ezen épületben van a csomagoló terem, melyben 60 leány végzi a munkát s mely épület felépítésénél kiváló s gondos tekintettel voltak a munkások egészségi viszonyaira, kívánalmaira is, mely okból a legszigorúbb igényeket kielégítő ruha- és mosdó termet is berendeztek.

(Vége köv.)

IRODALOM.

Schön Adolf könyvkereskedésében Zombor. Telefon-szám 161. Kaphatók az e héten megjelent következő könyvújdonságok:

Földes: Fekete ország	4.54 K
Kaló: Blanka házassága	3. —
Lakatos: Ponoptikum.	1. —
Szomaházy: Baccarat	3. —
Bíró: A rablólovag	3. —
Szabó: Honvédelem	4. —
Bizony L.: Keleti határról	4. —
M. Társadalom tud szemle	2. —
Dr. Tauszk: Erzsébet kir. szanator.	2. —
Dr. Balázs Közép isk. okt. reform.	2. —
„Darvin“ népsz. term. tud. folyóirat	
1. évf. I. szám á	— 50
Olcsó könyvtár új számai:	
1662—5. Dickeus élete és művei	— 80
1666—8. Coppé: A koronáért	— 60
Magyar kvár új számai:	
671—72. Ilse: Ha mi holtak fölérünk	— 60
673. Szini: Bolond könyvek	— 30
674—5. An. Frace: Az ing	— 60

41—100—53

HIRDETÉSEK.

ELADÓ HÁZTELKEK!

Zomborban, a Belvárosban,
Az Ambrozovits-féle
üres telek, házhelyekre felosztva,

157 eladó! 10-4
Bővebbet: Buják József ügyvédnél.

Eladó ház!

Csonoplyai-utca 14.-ik számú
ház, nagy kerttel,
szabad kézből eladó!

Bővebb értesítést ad ugyanott:
166-3-1 **JAITY MILÁN.**

Eladó föld.

Az apatini-út mentén 18
hold (2000 □ öles) föld
szabad kézből azonnal eladó.

Bővebb felvilágosítás nyerhető:
Stojanovits Risztánál.
167-3-1 Nyúl-utca 18. sz. alatt.

Tantal

lámpa

Legtartósabb

húzott drótszálalás lámpa

Magyar

SIEMENS - SCHUCKERT - MŰVEK

Budapest, VI., Teréz-körsút 36.

165/a 5-1

Tisztelt Háziasszony!

Vegyen kizárólag két elefánt védjegyű

„DIADAL“

pörkölt kávét

mely a világ
legjobb
kávé-
keverékeerejét, ízét,
illatát
állandóan
megtartja.

Csak zárt csomagokban e

véd- jeggyel

valódi.

Kapható minden fűszerüzletben.
Óvakodjunk utánzatoktól.

Minden két kilóhoz egy ingyen kávésbögre.

1/4 kiló Diadal pörkölt kávé	1 kor. 25 fillér.
1/4 kiló Salon Diadal pörkölt kávé	1 kor. 35 fillér.
1/4 kiló Elite Diadal pörkölt kávé	1 kor. 50 fillér.

160-26-3

Közkedvelté lett !!

kellemes íze, jósága és olcsósága által a

PÉCSI TETTYE
kristálytisza forrásvíz,mely szénsavas víz ma már szegény és gazdag
legkedveltebb asztali itala.

Gazdasszonyok és vendéglősök öröme

ha e kiváló vizet adhatják asztalukra.

Kapható minden fűszerüzletben és étteremben.

Zombori képviselő:

ARNOVLYEVICS DUSÁN kereskedelmi ügynökségénél.

90-104-40

Zombori főraktár:

Makarits István fűszerkereskedésében.

„UNIÓ“ jéggyár ZOMBOR, Zöldkert-utca.
Telefonszám: 112.

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget tisztelet-
tel értesíteni, miszerint a Zöldkert-utcában fennálló

mű-jéggyárunkat

üzembe helyeztük és a műjeget a gyárban métermázsán-
ként 2 koronáért számítjuk.A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradtunk
Zombor, 1912. évi május hó

80-44

teljes tisztelettel

AZ „UNIÓ“ JÉGGYÁR.